

Lengyel emlékek nyomában - Zalában

Lengyel menekülttáborok: vajon kinek, mit mond ez a szóösszetétel?

Tudják-e, hogy Magyarországon kaptak menedéket 1939 után azok a lengyelek, akik a németek elől menekültek? Hogy hazánkban több ilyen táborban kaptak elhelyezést a lengyelek – mintegy 1200 fő, akik elsősorban katonák voltak.

Az Érdi Lengyel-Magyar Kulturális Egyesület tagjai ezzel tisztában vannak, és a persze a lengyel-magyar kapcsolatokról sok minden mást is tudnak. Céljainknak megfelelően igyekszünk megismertetni/megismerni a két nép közös sorsát, összefonódását, a történelmi, irodalmi, kulturális kapcsolódásokat.

Évek óta szervezzük azokat az utakat, melyek során a magyarországi, 1939-1944 között létező lengyel menekülttáborokat, illetve más lengyel emlékhelyeket ismerhetünk meg.

Jártunk Keszthelyen, Balatonbogláron, Mohácson, Siklóson. Sárváron, Győrben, Komáromban, ezeken a településeken fölkerestük az emlékhelyeket és virágot helyeztünk el a lengyel emléktábláknál, emlékműveknél, személyek szobrainál.

Az utak során persze sor került a közbeeső nevezetességek fölkeresésére is, kiemelten figyeltünk itt is a lengyel vonatkozásokra. Nem volt nehéz dolgunk: az Árpád-házi királyok szinte mindegyikének volt pl. lengyel kapcsolata. És az utunkba eső középkori emlékek így különös, kettős jelentőséget kaptak!

2012 május 19-20-án Zalába vezetett az utunk. Zalabérben és Zalaszentgróton 1940-1944 között tábor működött, ezeket kerestük föl. Zalaszentgróton a Kossuth Szállóban volt, az épület falán lévő emléktáblánál koszorúztunk. Itt találkoztunk Rakos Erzsébettel, akinek édesapja a tábor lakójaként maradt Magyarországon és alapított családot nálunk.

Zalabérben a kastélyban éltek a lengyel menekült katonák, mintegy 100 fő. Ma már – sajnos – a kastélynak csak néhány melléképülete áll, a fő épületnek nyoma sincs. Itt és környéken történt szörnyű eseményekre is vissza kell emlékezni, ugyanis a nyilasok több lengyelt embert, katonát is meggyilkoltak.

A Zalabérben élő Vikár Tibor történelem tanár, helytörténész kutatja a táborok történetét. Az ő segítségével, kalauzolásával tudtunk meg a helyszínről, a történelemről mindent, ő vezetett bennünket a Zala északi kanyarulatában. Felkérésünkre a község plébánosa, Kiss János atya misét celebrált a lengyelek emlékére. Annak idején a lengyel tisztek hat réz gyertyatartót ajándékoztak a templomnak, természetesen ezeket is megnéztük a megható, felemelő szentmise után. A lengyelek tiszteletére állított emlékműnél a falu lakosainak részvételével hangzott el a lengyel és a magyar himnusz, emlékeztünk a múltra, az áldozatokra és a túlélőkre. Az ünnepségen részt vett Cséby Géza lengyel származású neves polonista, műfordító, költő, keszthelyi barátunk.

A kirándulásunk során más nevezetességeket is fölkerestünk. Megálltunk Somogyváron, a Szent László által alapított bencés kolostornál. A lengyelek

körében nagy tiszteletnek örvendő László királyunk édesanyja lengyel volt, nem volt nehéz megtalálni a kapcsolódási pontot.

Nincs ugyan lengyel vonatkozása a következő két helynek, ahol megálltunk, de büszkén hajtottunk fejet Berzsenyi Dániel niklai és Deák Ferenc kehidai szobra előtt!

Niklán még él a házzal egyidős trombitafolyondár a költő által épített kúria udvarán, bár a gesztenyefája kiszáradt már. Ez akár jelképes is lehetne, hiszen megéreztük a vezetőnk szavaiból, hogy mennyire nehéz ma már életben tartani legnagyobb óda-költőnk emlékét.

Kehidán Deák Ferenc életútját Kiss Gábor, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója ismertette jó humorral, ízesen, szavaiból éreztük az erős kötődést a „haza bölcséhez”. Ugyancsak az ő vezetésével jártuk be az ország első skanzenjét, a Göcsejt bemutató múzeumot.

Útközben megálltunk Balatonszentgyörgynél, a néhány évvel ezelőtti szörnyű buszbaleset lengyel áldozatainak emlékharangjánál, elmondtunk egy imát a halottakért.

És ha már erre jártunk, hazafelé még egy kicsit gyönyörködtünk a Kis-Balaton természeti világában, meghallgattuk a madarak hangját, felidézve Fekete István történeteit.

A 42 résztvevő a két nap során megtapasztalhatta azt a szeretetet, mellyel a zalaiak várják a látogatókat! Természetesen új ismeretekre tett szert, megismert nevezetességeket, műemlékeket, megtudhatta, hogy mi történt a néhány évig itt élő lengyelekkel, megismert olyan embereket, akik ezek leszármazottjai. És ez a legfontosabb, az emberi szál! Mert a történelem így válik folytonossá, csak így lesz átélhető!

Köszönet a zalaiaknak:

Vikár Tibornak, aki nagyon történelmi anyagot is eljuttatott hozzánk és vezetett bennünket a második napon,

Kiss Gábornak Zala megye és a két zalai múzeum bemutatásáért,

Kiss János atyának a szentmiséért, a gyönyörű ünnepségért, a vendéglátásért,

Rakos Erzsébetnek, aki meghatóan emlékezett édesapjára és megosztotta emlékeit velünk, valamint

Cséby Gézának, aki zalaiként és egyben lengyelként is velünk volt a második napon és segített az ünnepség megszervezésében.

És köszönet a zalabéri polgároknak, akik velünk voltak.

Az olvasóknak pedig jó szívvel ajánlom ezen helyek fölkeresését. És ha így lesz, emlékezzenek a közös történelmi szálakra!

Diósd, 2012. május 24.

Bazsóné Megyes Klára

